

BL. Alojzij Grozde

Lojze Grozde se je rodil 27. maja 1923 v Gorenjih Vodalah v župniji Tržišče pri Mokronogu na Dolenjskem. Bil je nezakonski otrok. Ko je bil star štiri leta, se je mati poročila, sam pa je ostal v domači hiši in je zanj skrbela teta. Poskrbela je, da je šel po ljudski šoli študirat v Ljubljano, kamor je odšla služiti. Dobrotniki so ji pomagali, da je Lojze lahko študiral. Stanoval je v dijaškem zavodu *Marijanišče* in obiskoval klasično gimnazijo, kjer je bil odličen dijak. Med sošolci se je uveljavljal kot literarni ustvarjalec. Postal je član dijaške *Katoliške akcije* in je sodeloval v zavodski skupini *Marijine kongregacije*. Zadnja leta gimnazijskega študija so bila leta bližajoče

se svetovne vojne. Razmere so se vedno bolj zaostrovale. Za Lojzeta je napočil čas osebne poklicne odločitve. Svojo pot je iskal v poglobljeni molitvi, ki jo je združeval z delom za druge.

Med počitnicami pred zadnjim srednješolskim letom se ni vrnil domov, saj je bilo tam vedno več nasilja in obiski niso bili preprosti. Za obisk se je odločil šele za novo leto 1943. Zaprošil je za potno dovolilnico. Najprej se je oglasil v Strugah pri prijatelju. Na prvi petek 1. januarja 1943 je bil pri maši v cistercijanskem samostanu Stična, potem pa se je z vlakom odpeljal iz Ivančne Gorice do Trebnjega. Tam je izvedel, da z vlakom ne more naprej, ker je bila proga prekinjena. Sklenil je oditi do Mirne peš. Med potjo je prisedel na nek voz. Pri prvi hiši v Mirni je moral stopiti z voza, ker ga je prijela partizanska straža in ga začela zasliševati. Pri njem so našli latinsko mašno knjižico, knjigo Tomaža Kempčana *Hoja za Kristusom* in knjižico o fatimski Materi Božji. Zvečer so hodili po hišah in vabili na *veseloigro*, kakor so rekli, v sokolskem domu. Tam so Lojzeta dalj časa grozovito mučili, kakor je bilo pozneje videti iz poškodb na najdenem truplu. Kočljivost trenutka razodeva tudi dejstvo, da so tri ure preden so zajeli Grozdeteta, v Mirni ustrelili bogoslovca Janeza Hočevarja, ki je za praznike nameraval obiskati svoje domače v bližnjem Šentrupertu. V Grozdetu so iskali vojnega obveščevalca, v njem so videli mladega človeka z miselnostjo, ki so jo omalovaževali in preganjali.

Med ljudmi so se kmalu razširile govorice o okrutnosti novoletnega praznovanja partizanske brigade, ki je zasedla Mirno. Dne 23. februarja 1943 se je delno razkrilo, kaj se je zgodilo z dijakom Grozdetom, ki so ga sredi noči mučili na Mirni. Tistega dne so otroci, ki so v gozdu nabirali zvončke, našli njegovo truplo blizu Mirenskega gradu, dobre četrte ure stran od Mirne v dolini potoka Vejeršče. Grozdetovo truplo je bilo nezakopano, popolnoma ohranjeno in brez najmanjšega sledu trohnobe, čeprav je že sedem tednov ležalo na prostem in so bile zunanje temperature že precej stopinj nad zmrziščem.

Oblečen je bil v spodnje hlače, srajco, majico in telovnik, vendar brez pokrivala in čevljev. Na nogah so bili dobro vidni znaki mučenja: vsi prsti so bili ob koncu prirezani; na rokah so se poznali odtisi vrvi, s katero je bil zvezan, ko so ga mučili. Natančno se je videlo, da je bilo odrezano celo desno uho, z desnim licem, tja preko ustnice do spodnje čeljusti. Vsa lična koža je bila potegnjena obenem z ušesom z lica. Tudi spodnja polovica levega ušesa je bila odrezana. Enako je bilo izrezano desno oko; levo oko pa je bilo zabodeno z ostrim

predmetom tako, da je izteklo. Na glavi se je poznala zevajoča rana, okoli osem centimetrov dolga in šest centimetrov globoka. Sklepajo, da mu je bil s tem prizadejan smrtni udarec s topim orodjem, krampom ali motiko. Truplo so pripeljali v Šentrupert, kjer so ga na tamkajšnjem pokopališču tudi pokopali. – Navedena dejstva so razvidna iz zapisnika, ki ga je podpisalo deset očividcev Grozdetovega trupla.

Kakor lahko razberemo iz dodatnega poročila, je bila na truplu tudi velika rana na levi strani pod čeljustjo. Tam skozi so mu očitno odrezali jezik v korenini. Na nogi pod kolenom so se našli sledovi, da so mu rezali jermene, pa tudi na stopalu in podplatih je bila koža deloma sneta ...

Novica o nasilni smrti in mučenju nedolžnega študenta je med ljudmi vzbudila strah. V revolucionarjih se je s tem utrjevala volja dosledno uresničevati marksistično-leninistični načrt nove slovenske družbe. Novica o Grozdetovem umoru je pretresla ljubljanske dijake. Še bolj so se začeli zavzemati za Lojzetove ideale. Obenem so iz dogodkov vedno bolj spoznavali, kako se je Lojzetu izpolnila misel, ki jo je izrazil že v šoli, ko je napisal pesem *Pevčeva molitev*. Prišel je k Bogu, kamor je hrepenela njegova duša, vendar po drugačni poti, na drug, višji način.

Ob 50. obletnici Grozdetove mučeniške smrti je *Nadškofija Ljubljana* začela cerkveni postopek za priznanje njegovega mučeništva ter s tem za njegovo beatifikacijo in kanonizacijo.

Besedilo je delno povzeto iz knjige *Palme mučeništva*, Mohorjeva družba, Celje 1995, 367–368.